

механізмі забезпечення прав і свобод людини і громадянина залучаються і інші форми реалізації, зокрема це виконання, дотримання, застосування. Кожна з них потребує свою притаманну тільки їй певну процедуру реалізації при втіленні в повсякденну дійсність. Так, виконання являє собою реалізацію зобов'язуючих правових приписів, тобто виконання суб'єктом прав покладених на нього обов'язків, дотримання пов'язане з реалізацією виключно забороняючи право вивих приписів, а застосування являє собою діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, які використовують свої повноваження, видають акти індивідуального значення на підставі правових приписів вирішуючи тим самим конкретні питання життя суспільства і держави. Причому на відміну від інших форм реалізації прав і свобод людини і громадянина, в яких беруть участь різні суб'єкти права, включаючи фізичних і юридичних осіб, правозастосовна діяльні при даній форми реалізації може здійснюватися тільки уповноваженими на те державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами.

УДК 342.98(477)

Колпаков В. К., д.ю.н., професор,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА: ПОНЯТТЯ У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ

В українському адміністративному праві термін і поняття «публічна служба» об'єктивуються в результаті наукового осмислення політико-правових оновлень у сфері державотворення відповідно до європейських стандартів [1, с. 62].

Закони «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» від 7 грудня 1990 р., «Про державну службу» від 16 грудня 1993 р., «Про формування місцевих органів влади і самоврядування» від 3 лютого 1994 р. юридично розмежували державні і самоврядні чинники у розбудові механізмів публічного адміністрування і утворили нове джерело владних повноважень – місцеве самоврядування.

Необхідність здійснення нового типу владних повноважень обумовила потребу сформувати відповідний інститут фахівців – службовців у сфері місцевого самоврядування. З цього приводу, Закон «Про державну службу» (1993) у ст. 28 виокремлює «спеціалістів місцевого та регіонального самоврядування».

Остаточне відмежування служби в органах держави від служби в органах місцевого самоврядування здійснила Конституція України (1996). У ст. 38 вона зафіксувала, що громадяни мають право вільно обирати і

бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування.

Деталізація конституційних положень була здійснена низкою нормативних актів, центральне місце серед яких зайняв Закон «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 р. Він врегулював правові, організаційні, матеріальні та соціальні умови реалізації громадянами України права на службу в органах місцевого самоврядування, визначив загальні засади діяльності посадових осіб місцевого самоврядування, їх правовий статус, порядок та правові гарантії перебування на службі.

Нові реалії унеможливили застосування категорій і понять радянського періоду, за якими місцеві ради, їх виконкоми, управління і відділи виконкомів відносились до державного апарату, а їх працівники – до державних службовців.

Науковий пошук щодо подолання в адміністративному праві тягаря тоталітарної спадщини вивів на доцільність розробки концептуальних засад взаємодії держави з громадянським суспільством і людини з владою [2]. Вони були втілені у «Концепції адміністративної реформи в Україні», яка зазначила, що служба в органах місцевого самоврядування є автономною формою публічної служби і базується на її загальних принципах.

Зазначимо, що адміністративному праву розмежування служби державної і служби громадської відомо з 18 сторіччя. Воно має місце у працях А. Я. Антоновича, В. Ф. Дерюжинського, В. М. Гессена, А. І. Єлістратова. У 50-х роках XX сторіччя відомий український правник Юрій Панейко визначав поняття «публічної служби» виходячи з розуміння держави як «корпорації публічних служб» [3, с. 113]. У 1998 році О. В. Петришин дійшов висновку, що ознаками публічної служби є: 1) зайняття посади у відповідних органах і організаціях незалежно від форм власності і конкретних організаційних структур; 2) службова спрямованість діяльності, що полягає у діяльності не на себе, а на обслуговування «чужих» інтересів; 3) професійність службової діяльності, тобто здійснення такої діяльності на постійній основі, що потребує певних знань і наступності, та є основним джерелом матеріального забезпечення працівника. Відповідно до цього він робить висновок, що публічною є служба а) державна, б) муніципальна, в) служба у недержавних організаціях (громадських організаціях, політичних партіях, та навіть – приватних підприємствах) [4, с. 139-140].

Таким чином, в українському адміністративному праві сформувалось два підходи до поняття «публічна служба»: широкий, представлений позицією професора О. В. Петришина, і вузький, викладений у Концепції адміністративної реформи України.

В сучасному законодавстві України термін «публічна служба» отримав нормативне закріплення у Кодексі адміністративного судочинства, який у п. 15 ст. 3 зазначив, що публічна служба – це діяльність: а) на державних політичних посадах; б) професійна діяльність суддів, прокурорів; в) військова служба; г) альтернативна (невійськова) служба; д) дипломатична служба; е) інша державна служба; ж) служба в органах влади Автономної Республіки Крим; з) служба органах місцевого самоврядування.

Таким чином, норми цієї статті однозначно вказують, що до публічної служби в Україні відносяться: політична служба, державна служба, а також служба в органах місцевого самоврядування.

Література

1. Колпаков В. К. Європейська парадигма адміністративного права України / В. К. Колпаков // Адаптація законодавства України до права Європейського Союзу: науково-практичний юридичний журнал. – К.: Ін Юре, 2016. – № 1. – С. 59-72.

2. Колпаков В. К. Генезис та інституалізація адміністративного права / В. К. Колпаков, О. А. Гусар // Стан та перспективи розвитку адміністративного права України: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 12 жовт. 2016 р. – Одеса: ОДУВС, 2016. – С. 10-18.

3. Наука адміністрації й адміністративне право. Загальна частина (за викладами професора Юрія Панейка) / укладачі: В. М. Бевзенко, І. Б. Коліушко, О. Р. Радишевська, І. С. Гриценко, П. Б. Стецюк. – К.: ВД «Дакор», 2016. – 464 с.

4. Петришин А. В. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ: монография / А. В. Петришин. – Х.: Факт, 1998. – 168 с.

УДК 351.74/.76

Криштанович М. Ф., доктор наук
з державного управління, доцент,
Національний університет
«Львівська політехніка», м. Львів, Україна

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ МВС ЩОДО ГАРАНТУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Держава, уособлена системою правоохоронних органів, є безпосереднім суб'єктом регулювання всіх відносин у сфері гарантування внутрішньої безпеки і головною силою для їх реалізації. Відповідно, МВС України як орган виконавчої влади, постановою КМУ № 878 від 28.10.2015 р., затверджено Положення про Міністерство внутрішніх